

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
2 Februarie st. v.
14 Februarie st. n.

Ese în s'e-care duminică.
Redacțiunea în
Közép-uteza nr 395.

Nr. 5.

ANUL XXII.
1886.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr
Pentru România pe an 25 lei.

Arborele insurăciunii.

— Novellă —

(Urmare.)

Ne luarăm veseli de mâni, formarăm un cerc și ce mai haz făceam când »mielușelul« cădea de osteneală în brațele »lupului« său când uliul prindea bobocii dela maica lor.

Ne pusărăm apoi să mâncăm. Cu câtă poftă și bucurie! Abia puteai mânca cât îți eră oferit; și una și alta îți oferia din coșulețul ei, și de, nu puteai refușă nici pe una. Pentru dragul acestor copile ai mânca la morțe!

Eu ședeam la picioarele Aureliei. Ea totă bucata o frângea în două: o jumătate mi-o dădea mie, cealaltă o mănca ea.

I vorbiam multe, multe și ea me ascultă cu drag. Apoi vorbea ea, și me îmbetam eu de vorbele ei. Am trăit aceste ore ca prin vis!?

Numai amurgul s'erii ne trezi din estasl în care petrecurăm aceste ore.

Intr'o singură ți am gustat plăcerile unei întregi vieți. —

Ne jucasărăm ca copiii, vorbiam și simțiam ca niște tineri și mergând spre casă ne gândiam ca niște omeni maturi.

Pân' acum nu-i vorbisem Aureliei de insurăciune. Me gândiam numai la amorul ei. Acum însă doriām, ca în loc de a ține și amorul nostru în secret, în veci să o v'ed alături cu mine ca femeie! Să impart cu ea fericirea vieții și să o am ca pe un ânger de mângâiare. Cu atâți ani ca mine cine ore s'ar gândi alt-fel?!

Intocmai cum imi voi aduce aminte pân' ce voi trăi de țiua în care o întrebai sub acel mare abore decă me iubește, așa-mi voi aduce aminte și de acest moment, când ajunserăm tot sub acel arbore, și până ce sosi întreaga companie acolo, eu o întrebai, decă voiește a-si împărți fericirile și necasurile vieții cu mine?

— Ori când și peste ori câți ani, inima mea ne-strămutată tot a ta va rămâne, imi dișe.

Eră să leșin de ferbințela pe care o simții când ne imbrătoșurăm.

»Tot a ta voi rămâne«, necontenit imi sună în suflet.

Acest dulce cuvânt: »a ta« nu l'am auđit nici odată depe buzele ei.

Și trebuie ca cineva depe buzele ei să audă

acest cuvânt, și va înțelege cât înțeles, cât farmec p'ote să fie într'o singură vorbă omenescă. Apoi să salte de bucurie, să bine-cuvinteze óra, în care i-a venit în cale acest ânger plin de iubire, plin de farmec.

Ar trebui cu deadinsul să me depărtez din giurul ei, ca cu atât mai adevărată sfintenție să simțesc aceea, ce mi-a țiș în cuvintele »tot a ta!«

Așa dulce numai vorbele mamei mele p'ote să fi fost, dar eu eram încă necopt, când le-am auđit pe aceea ultima dată, și cu atât mai mare sete le ascult acum pe ale Aureliei.

Mai solemnă țiua nu am ajuns. Și depărtându-me de acesta ți, par că aș perde ceva. Nu-mai vine a crede atâta fericire. Tot a mea va rămâne, ah țiul iubirii, f'rebue să mor atunci de fericire... Dar ce mai indoială? Au nu ea mi-a țiș asta, nu buzele ei dulci au pronuțat acest scump cuvânt: »tot a ta!«

Și când a rostit gura ei neadevăr? Da, ea va fi a mea, și eu voi fi mai fericit decăt în visul, când și paserile ne admirau: căci când ea va fi a mea, ții se vor cobori din Ceruri și vor pofti cu ochi lacomi din fericirea noastră... Va sta sórele pe cer și pe noi ne va privi... Florile la Aurelia vor veni a inv'etă cum se iubește și paserilor noi le vom ar'etă cum se cântă amorul, fericirea... .

Și tu Dómn'e dă-mi putere să pot suportă atâta fericire. Căci este mare raiul și a-l ține tot pe umeri trebuie să fie greu lucru.»

Ací ne oprim cu citarea țiarului tinerului nostru inamorat.

După ce vom fi cetit aceste șiruri scrise cu focul primului amor, putem să ne zugrăvim tabloul situațiunii de suflet în care eră Ionel, când a scris aceste șiruri.

El se ținea de acel fel al tinerilor, care nu-și prădă simțurile pe fel de fel de aventuri, care nu aflată până acum în vi'etă un *ideal de femeie*, care să-l însuflețescă. Și acum pe neașteptate allă o deită, așa i se părea ochilor lui, care nu numai îl însufleții, ci îl făcu ca să o admire ca pe o minune, să o adóre ca pe un dătător de vi'etă.

Dișe un filosof, că nimic nu este mai grozav în lume decăt când natura cu tote acele calități inzestreză pe fata, pe cari și le inchipuește tinerul ce o iubește, să-i dea corp frumos, ochi drăgălași, privire seducătoare, voce dulce, minte istetă, cu un cuvânt să șcie incântă pe amantul ei, și când relațiunea este la culmea fericirii, atunci să-i despartă cine-va.

Cam așa s'a întemplat și cu tinerii noștrii.

Veđurăm ce perduți erau ambii în fericirea lor,

cu cât foc se iubiau, și așa ne putem inchipui, ce cumplit ceva, ce rece ca ghiata trebuie să le fi sunat pentru prima dată vorba: despărțire.

E ceva ca și când ai gonî pe cineva din naintea altarului, unde venise cu inimă frântă pentru a-și mai adună credință pentru viitor, și l'ai băgă în închisore, unde nici o mângâiere nu-și mai pôte afla.

Așa eră și cu amoresatii noștri. Ionel în două rënduri se duse la Aurelia pentru a-i spune, că trebuie să se depărteze din giurul ei pe mult timp. Nu avea însă nici odată atăta putere de a-i spune asta. Când se uită în ochii senini și plini de fericire a fetei, când se vedea prę legat de ea prin o singură molatică îmbrătoșare, atunci asă se gândia: — Nu, nu pot eu turbura linișcea acelei inimi, nu pot eu căusă vifor pe acea frunte senină. Simț că decă as mai vedé-o odată lacrimând, a muri da, dar a me despărți de ea nu as puté.

Timpul trecea însă repede. Mai erau câteva zile și Ionel trebuia să plece. Doi ani cel puțin trebuie să facă practică în alte orașe și numai după aceea va puté întorce și ocupă un post la care aspiră aici în oraș.

Atunci se va puté apoi însurá.

— Dar pân' atunci ce voi face, se întrebá. Voi puté eu fi departe ani întregi de acea ființă, fără de care, simț că nu pot trăi?

Nu putea însă a mai întârziá. Césul despărțirii sosi, și adunându-și tóte puterile, se duse la Aurelia să-și ia adio.

Acum de odată omul care cunoșce viața, vorbiá din tręnsul și nu inamoratul.

El cunoșcea deja acea tainică putere a destinului care îl pórta pe om contra voinții lui, fără ca să ne putem opune. Răbdăm numai!

Intrând la Aurelia în odaie, o aflá cetind niște poezii.

— Ei, ce dic poeziile, dragă? o întrebá pe Aurelia silindu-se a fi mai vesel, a-și depărta durerea din inimă.

— O, multe frumoșe, respunse Aurelia venind spre el și lăsându-se ca adormitá să o îmbrătoșeze. Apoi urmá într'un ton, pe care numai copila fericitá îl pôte imitá.

— Dice că împărăția amorului este fără de sfērșit, că numai iubind putem șci ce e lumea, ce plăceri are viața. Dice că amorul ne înalță, ne mângăia, că în mii de variațiuni ni se arată în suflet.

— Și tu nu le-ai simțit pe tóte aste pân' acum? — o întrebá Ionel.

— Ba da, dar nu-mi făceam încă socotéla de cele ce simț.

— Și de durere nu vorbeșce?

— Ba da, dar asă, că aci n'are dreptate poetul. Oh, eu sânt asă de fericitá, că me iubesci și că te iubesc. — i duse într'un ton plin de farmec, și se lăsá molatic pe pieptul lui Ionel.

În ce situație se aflá acum Ionel, ni-o putem inchipui. Fața lui deveni palidă, tot corpul i tremurá, o stringea pe Aurelia cu o indoită putere la sînu-i, din ochii lui prin cari trecea un nor ce-i întunecá vederile, două lacrimi eșirá și suspinând i respunse fetei:

— Ba da, are dreptate.

A fost acela un minut, în care prima dată se luptá omul cu el însu-și, este momentul, cu care se încep adevăratele suferințe ale omului.

Pentru Dumnezeu, Ionel, tu lacrimezi, pe tine te dóre ceva, cineva ți-a căusat durere, spune-o să me impart și eu cu tine, doi o suportăm mai ușor! Nu ascunde, dragă, nimica dela mine. Séu nu sânt cu mângâierea ta, asă-mi diceai tu nu de mult.

Și dicédu-i aceste, îl cuprinse cu amândoué mâ-nile după gât, i sărutá fruntea inorată, ochii plini de lacrimi și obrazul.

— Asă că acum ți-a trecut totul? — îl întrebá cu o

voce, în care eră atăta nevinovăție, atăta mângâiere și duiosie.

Ionel o prinsé cu foc de mâni, și dând trist din cap, i duse:

— Aurelio! dulce viața mea, ascultá: noi trebuie să ne despărțim, — și vorbele aceste le duse asă de încet, asă de rar, ca un om care este obosit de o grea suferință.

— Să ne despărțim? — întrebá Aurelia tristá strîngându-l și mai mult cătră sine, — se pôte acésta?

— Trebuie, iubita mea!

— Nu, nu, eu nu te las, i duse Aurelia, tu nu poți să me părăseșci. Tu glumeșci, asă că glumeșci, i duse într'un ton rugător.

— Advērul ți l'am spus, — grăi rece Ionel.

La aste cuvinte, cari par că i-au trecut prin inimă, Aurelia își lăsá ca mórtă mâ-nile în jos și din ochii-i începurá a curge șiroie de lacrimi.

— Asă dar nu me iubești precum imi diceai.

— Martor imi este Dđeu, că te iubesc de o mie de ori mai mult decăt îți puteam spune cu vorbele.

— Atunci dar de ce me părăseșci?

— Ah, tu ești copilă încă, nu cunoșci încă partea amară a vieții. Trebuie să me depărtez. Me voi întorce eu ér, — i duse și i apucá mâ-nile, le sărutá, i sărutá obrazul, pěrul.

Apoi se despărțirá, se uitará lung în ochi unii la altii și se îmbrătoșará.

— Aurelio scumpă, — începú apoi Ionel, — mi-ai đis un cuvânt.

— Da, șciu — îl intrerupsé Aurelia, — nu l'am uitat, și-l dic și acum: eu tot a ta voi remané!

— Atât numai, scumpă, numai atât voiesc să-mi dăruești la despărțire. Eu cred în tine. Și tu tot-deuna să te gândești la acea, că după cele două juráminte de sub arbore, trebuie să urmeze și al treilea: și pe acela înaintea altarului îl voi pronunță. Adio, nu me uitá! Nu uitá, că duc eu mine jurámintele tale, de sub cari numai eu te pot deslegá. Nu-ți cer nici atât să-mi scrii. Numai uitării să nu me dai. Adio!

— Đi și nópte la tine voi eugetá: imi duci cu tine linișcea, fericirea și te aștept cu neastemper.

De trei ori se deslăcú Ionel din brațele Aureliei și mersé până la ușá, și de trei ori se întorse ér.

Dar césurile treceau. Mai un lung, nesfērșit sărut, mai o îmbrătoșare ferbinte, și apoi adio, pentru mult timp, pôte pentru totdeuna!

II.

După ce am gustat odată din prima suferință, după ce șcim câtă amarăciune e într'un singur cuvânt durere, apoi pe cele ce urméză le putem suportá mai ușor.

Și decă e întinsá lumea fericirii, apoi nu e mai puțin drept acea, că și șirul durerilor este nesfērșit. Mult, mult pôte suportá inima: ar fi reu decă am îndurá atâtea suferințe, câte încap în lumea cea mică, ce se numeșce inimă!

Nu vom vorbi aci de suferințele tinerului Ionel. El e bărbat, a mai întâlnit în viața sa palidá față a suferinței, el lucrând, purtând povara vieții își mă micșorezá povara ce o simția în inimă, pe lângă tóte, că și el suferia destul. Celelalte dureri, și suferințe pe care le întelneșce tot omul în viața, nu sânt nimic pe lângă acelea ale amorului. Atunci numai, după ce am gustat din adevărata fericire odată, numai atunci șcim ce este adevărata durere. Asă greu i vine a crede omului, că aceste două umblá împreună, că sânt surori, și totuși asă este.

Dar Aurelia?! Ea până acum nu a șciut nici că ce este adevărata fericire, nici că ce este a suferi.

(Va urmá).

Ioan Russu.

I N D U R E R E.

Precum din crâng se 'nalță 'n vânt,
Inbrătoșând pinetul,
Al negurilor val spumos,
Stingându-se cu 'ncetul;

Și precum nourii se duc,
Acoperind dulci stele,
Așa s'au stins s'au dus pe rând
Ilusiile mele.

Le-au urmărit ochiul meu stors,
Privirea-mi rătăcită,
Er inima mi s'a topit
De-o jale nesfârșită, —

Și n'am cercat să le opresc,
Căci n'am avut puterea,
Dar decât mi-au răpit ori-ce,
Mi-au dat in schimb durerea.

Astăzi ori unde pace n'am,
Mai vreau cămă să n'au pace;
In peptu-mi clocoțesc furtuni,
Inse furtuna-mi place.

Și nici n'astept, nici nu doresc
Să-mi vie mângăierea,
Dar temă mi-e că m'or lăsa
Furtuna și durerea!

Ioan N. Roman.

F a t a p o p i i.

— Roman in 2 tomuri. —
(Urmare).

Doă ore țină acest joc nebun de vesel. Dar timpul acesta trecu iute, căci Rachila scotea din violină tot melodii noue și mai noue, cari ungeau sufletul și 'nnălțau pe toți in sferele mai nalte ale plăcerilor.

In urmă apoi, tocmai când primele rațe ale sôrelui străbătură 'n sală, cădu și ea obosită p'un scaun, abia putând respira, tremurând de emoțiune și rădămându-și pe brațul seu alb antea-i ferbinte.

Un bătrân care nu auțise de mulți ani musică românească, sări la ea, i sărută fruntea și aruncă țigărilor cari o acompaniaseră o bancnotă de 50 florini.

Efectul produs de Rachila, nu se pôte descrie. Toți erau incantați și nimene nu vorbiă decât despre 'fata popii' din Brădușeni.

Acest triumf i veni tare bine la socotelă, căci in mijlocul admirațiunii generale Alesandru remase și mai captivat: Rachila eră sigură că nu-l va scăpă din mână.

Când ôșpeții voiau să se depărteze, veni o deputațiune a plugărilor de frunte, căturrarii poporului și unul din ei invită societatea pe sêră la teatrul ce-l vor jucă ei.

Cei mai mulți primiră invitațiunea, să vedă un popor care nu rămâne tot acolo unde a apucat din veciune. Asistară dar și la reprezentațiunea teatrală după care erăș urma joc până dimineața. Abia a treia zi se sîră petrecerea.

Toți se rebotôră cu bucurie. Dar nimene nu ducea acasă atâta fericire ca Rachila.

IV.

Părintele și fiul.

Alesandru nu se duse deadreptul acasă in Valea mică, ci se opri la tată-seu in Riureni.

In satul acela tocmai se ținea o adunare a poporului. Eră vorba să se facă o cassă de păstrare comunală. Ideea veni dela părintele Movilă care vedea cum poporul scapetă din an in an și cade pe mâna usurarilor, cari apoi il aduc la sapă-de-lemn. El credea, că o astfel de insoțire are să fie binefăcătoare, de aceea o și propuse fruntașilor satului, cari o și primiră cu bucurie.

Se ivi inse o pedecă mare. Notarul nu trăia bine cu popa și etă de ce. Plata notarială nu eră tocmai mare, destulă inse ca o familie modestă să pôtă trăi din ea. Notarului aceea nu-i ajungea nici pe o măsă și-și făcea fel de fel de venituri neiertate. Popa vedea și făcea din cap, dar tăcea mălcă, creșdend că mai târziu notarul își va veni in ori și va recunoșce c'ă greșit. Acela inse din ce mănăcă mai mult, cu atâta deviniă mai hămăsit și-și perdeș mai mult sărăta.

Atunci și popa-și perdū răbdarea și aducându-și aminte, că pe când vinise notarul in sat, acela nu șcidea nici cum se mănăcă mămăliga, i făcū înteu o servațiuni frățeșci, mai apoi imputări seriôse.

Dar încă notarul eră de cătră pădure. Se supē grozav și-i dișe că de ce-și veră nasul in lucrurile lui și că se mostecă la patraclir și evangel.

Nici el nu-l lăsa să câta plată-și cere pentru un sărind.

Din clipita că notarul și-a dat pe fa arama și se făcū dușman. El mai nempăcat al pop. Ori ce voiă acela, densă, bună și nu se lă odată cu capul până ce nu zădăș, în intențiunea pop să fi fost aceea ori cât de frumoșă și ori cât folositoare pentru comună.

Astfel apoi in Riureni nu se putea la o idee inaintare. Degiaba voiă popa, decât notarul nu și și notarul nu voiă nici odată.

Casul cel mai nou eră chiar cu înființarea unei casse de păstrare. Cărturarii poporului primiră cu bucurie ideea și grăbiră s'ur spună și notarului.

— Ei ce diși și dta, domnule notareș?

— Eu? Eu diș să nu ascultați de popa.

— Pentru ce?

— Vre să ve păcălescă.

— Dar cum?

— Voeșce s'adune toți banii dela voi. Spre scop acesta mai bine-i vine la socotelă să ve 'adunne faceți o cassă de păstrare, unde să verșati paralele. El, firesce, s'a face director și 'n o dimineta o să ve treziți, că nu mai aveți nici un gologan și-ați ramas cu buzele umflate.

Unii nu credeau, alții se mirau și erăș alții intrebau:

— Dar fire-ar cu putință asta?

— Ce nu este cu putință, in ziua de astăzi? De aceea să nu credeți nici cămeșei. Dați-mi mai bine banii mie și eu ve asigurerez percente cinștite. Șese la sută.

— Dar cum se pôte ca dta totuș să dai ômeni-loru banii atâ de scump? Un creștin mi-a spus, că densul ț-a plătit șesedeci la sută?!

— E multă cheltuială cu 'ntabularea.

— Eu mai bine dau banii popii să facem cassă de păstrare.

— Care va să dișă, nu m'ascuți. Ai să te căeșci. Acuș vine assentarea și nu ț-a scăpă feciorul.

— Fic dta cum diși dta. La ce să și facem noi cassă de păstrare? Și moșii și strămoșii noștri au putut să trăiască fără. Nici noi n'vem să murim de fôme, să-i ducem așa.

qi, acuma vorbești bine.

— Cum vorbiă omul acesta, așa vorbiu și ceia-
ta de unde popa la început avea o mulțime de
uratori, în cele din urmă remase singur singurel.
— Așa conchiemă încă odată poporul la svat, acela
— așa ca din o gură: »Nu ne trebuie cassă de păstrare!«
Bietul popa Movilă eră amărit de atâta înder-
nicie. Cât vorbiă, cât se căzniă, dar ce folos! Unde
punea el mâna, Dumneșeu nu pune milă. Ori ce lucru
bun propunea, notarul totdeuna îl combătea și-l im-
pedecă, numai ca să arate că nu popa e mai mare în
sat și că nu pôte să facă nimica fără voința lui. Și
fiind că notarul nici odată nu voiă, popa nici odată
nu isbutiă, pentru că omenii pe popa îl cinstiau, dar
de notarul se temeau, căci acela îi putea necăși în
tote dăilele. Astfel apoi comuna nu putea face nici
un spor.

Poporul dară și de asta-dată s'adună ca să as-
culte pe popa Movilă și-apoi să facă ce va spune no-
tarul. Părintele tinu o cuvântare și vorbi convingător
din cale-afară. Poporul strigă »să trăescă!« sfinția
sa credea, că de asta-dată va 'nvinge, pentru că no-
tarul nu eră de față.

Acela nu putea să vie, pentru că tocmai atunci
i sosi un oșpe, avocatul Despoian din Teiul-mare, ca
să-i plătescă percentele obligate pentru procesele ce i-
a trimis din satul acela.

Dar isprăvindu-și afacerile cu avocatul, nici
una nici două, fără grăbi și el la adunare, pentru
popa să scôtă din minți pe bietul popa, — vorba
notarului — e prost ca... —

Și tocmai când... mai grozav »să
trăescă popa« sosi... o falcă 'n cer
cu alta 'n... propunerea popii, care
cu versul... s'ar sătenii sânt mai bătuti la
sacul popii, care — precum se

Atunci la cuvântul unul din popor, badea Protosiu,
om venit în sat, pentru că învățase și el ceva carte,
sept ani într'o veră, de aceea se și numiă »gura satului.«

De câte ori eră vorba de treburi sătenești, el tot-
deuna se simțiă îndemnat să grăescă în numele po-
porului, și fiind că nu eră om lovit cu leuca, tot-
deuna știea ce-i place poporului și vorbiă așa cum i
viniă aceluia mai bine la socotelă. Etă cauza, pentru
care se și bucură de mare vază 'n sat.

Acuma înse eră 'n incurcătură mare. Nu pentru
că nu știea de vră poporul, dar fiind că nu voiă să
se strice nici cu popa nici cu notarul. Ba de una, ba de
alta, avea de mare ori trebuință de ei. Gândiă dară că
va fi mai bine, să vorbească așa ca să mulțămescă pe toți.

Deci se puse și laudă propunerea popii, care pôte
să fie foarte folositore pentru popor; dar ca să molco-
mescă și pe notarul, grăbi sădăuge că lucrul nu-i eră
destul de copt și 'n cele din urmă trebuie să se facă bine,
căci frica bună păzește primejdia. Densul eră dăra
de părerea, ca acuma să nu se hotărăscă nimica, ci
pană una altă să se amâie pe alta-dată!

— Pană la sfântul Așteptă! — strigă dascălul
în batjocură, vedând cu parere de reu cum tinde vorbi-
torul să zădărnicescă voința bună a preotului.

Dar numai puțin îl aușiră, căci tot poporul strigă
cu o gură, că bine vorbește badea Protosiu, să mai
așteptăm!

Avocatul Despoian, care încă eră acolo, se uită
chiorși la »gura satului« și pricepu la moment, că acesta
nu numai e un om cu vază, dar totodată și un pre-
bun incurcă-lume, de care densul putea să aibă folos
mare. Grăbi dară la el și-l laudă ca pe fruntașul
poporului; apoi chiamându-l la o parte, i oferă serviti-
le.

rugă să-i trimită... dator pentru osteneală.

Badea Protosiu eră 'n tône bune și respunse cam
în glumă:

— Ce-i amână, nu-i minciună!

Despoian băgă mâna 'n busunar și-i dete o banc-
notă de dece florini, dîcându-i:

— Acuma dară tégul e incheiat.

— Da, da.

Intr'aceste poporul se rări și 'n cele din urmă se
'mprăștiară toți, cu gândul ca să hotărăscă de altadată.
Amărit se duse acasă și părintele Movilă.

(Va urmă).

Iosif Vulcan.

Despre salutări.

Diferite sânt formele de salutare, pecum sânt diferite
singuratecele națiuni, popore și grupe de familii;
diferite, ca singuraticii indiviđi și ca situațiunea în
care trăescă aceștia.

Vreu să vorbesc — pe scurt — despre variile
forme de salutare, ce se pot observă la poporele de
astăzi și la cele de astăzi, căci cu poporele vechi,
cari au trăit și au reposat în Domnul, — nu vreu

Voiu să vorbesc despre formele de salutare a popo-
relor vechi, pentru că a arătă, ce datine curioase se
pot observă la nêmurile neculte, — voiu trece apoi la
noi, în Europa și, după modestele-mi puteri, voiu face
mici elogiuri acelor ceremonii, cari fac o parte insem-
nată din viața cavalerilor și gentlemanilor.

Turcii și Arabii, acele două popore gigantice
orientale, se salută punând mâna dreaptă pe genunchi,
redicându-o apoi cu demnitate până la barbă și incli-
nând fruntea, șoptesc: »Să fi binecuvântat!« — »Dău
să-ți acorde favorurile!«

Când inse întâlnește Musulmanul pe vr'un bêt-
rân, se apropie de el cu pietate și-i atinge cu mâna
barba. Acesta rezultă de acolo, că barba stă în mare
cinste la Muhamedani și încă și mai mult la Arabi.
Din această causă e desprețuit acel om, carele nu pörtă
de loc barbă.

Când un cerșitor Turc seu Arab capetă elemo-
sină, — el nu știe altcum să mulțămescă, decât
cu vorbele: »Alah sa-ți quă barbă!«

Japanezii redică amândouă brațele în sus, salmăină
nițel înainte, apoi se aruncă de mai multe ori unul
la piciorle altui.

Otimă deosebită inse se face în salutare atunci,
când Japanezul își aruncă papucul din piciorul drept
puțin înainte.

Curtenii regelui din Senar salută pe regele lor
așa, că-i întorc spatele și-și ating cu mâna șoldul
drept.

Regele din Mono-motapa e salutat așa: curtenii
de față dau un țipet ascuțit, pe care toți locuitorii
din palat au să-l repețescă.

Când se'ntălesc doi Chinezi, redică mânilor 'n sus
și se 'ncovioie ambii de spate ast-fel, încât apar ca
două vite, care se'mpung. — Salutarea lor indatinată
este: »Ți-ai mâncat orezul?« Stomachul îți funcționeză
bine?«

Poporele de pe platoul Tibet se salută scoțând
limba și gâdăindu-și urechile.

Locuitorii insulelor din Oceanul indic au o formă
de salutare proprie. Când se'ntălesc doi, se'ntină
ul spre altu' și-și lovesc nasurile de olaltă. Dăcă

DOFTORUL MINUNILOR.

inse unul e bătrân și altul tânăr, atunci cest din urmă prinde cu o mare reverență — mâna s'eu piciorul bătrânului.

În Africa sudică se salută locuitorii prin aceea, că-i scuipe 'n obraz s'eu în palma mânei drepte.

Din cele până aici espuse se vede apriat, cumcă formele de salutare 'n Orient tradéză parfumul unei simplități primitive. *

* * *

Dar' să ne rentoreem acum la noi, în Europa, cuibul civilizațiunii!

Aici e lucru de mirat, că mai tôte popórele au una și aceeași formă de salutare. Așá d. e. luarea p'elării de pe cap este o datină comună a tuturor popórelor civilisate din Europa, de unde s'a transplantat și 'n America. Mai în anii trecuți s'au conspirat Anglezii, ca s'alunge această formă de salutare de pe tablele pământului, ca și una, ce este-o salutare servilă.

Diariul »Times« s'a și nisuit a-i descoperi originea și età, ce ăice: »Nobili și cetățenii Romani aveau datina d'a purtá p'er lung, sclavilor inse și prinsonerilor — spre distingere de cei dintăi — li erá impus d'a purtá p'er scurt. Când se'ntálnia vr'un nobil cu vr'un sclav, cest din urmă își descoperia capul pentru d'a ar'etá, că e sclav. Nobilul atunci i ăicea: »Vero servus es!« De aici a r'emas apoi datina de salutare cu luarea p'elării și tot-odată acel »servus«, care s'aude astăzi de mii de ori — ca salutare.

Vechiul »servus es« nu numai c'a r'emas ca salutare în forma sa originală, ci se întrebaintéză și tradus d. e. »Unterthäniger Diener«, s'eu cor. »chesco.« »Sluga, D — le.« — și tot-odată »sluga«.

O altă formă de salutare — mai puțin caracteristică este aceea a »salutării«. Aceasta salută prin dreapta mână dreapta în frunte, ér în casul, sunt și în casul, prin prezentarea armelor.

»Salutarea« prin prezentarea armelor, care în demersul vremilor, și-a perdut însemnătatea mai dinainte. Astăzi o valoréză, ca formă de salutare numai studenții și pretenii.

Tot ca formă de salutare s'ar puté luá și: sárutarea mânei. Nu vr'eu d'a întelege datina d'a sárutá dreapta preoților și a persónolor cu rang bisericesc mai înalt, căci asta e o datină cu caracter religios, — ci aceea ceremonie a curtisanului, prin care-și ar'etá supunerea cătră dómne și domnișóra casei.

Acastă formă de salutare își are originea în cavalerismul evului mediu. Erá ridicol d'a vedé pe timpul domniei regelui »Crinolin«, cum sárutau cavalerii — mâna damelor. D'aici salutarea: »Sárut mânilé, cocoșită!«

Cea mai din urmă și totodată cea mai perfectă formă de salutare este fără 'ndoială — complimentul. D'ecă sub masea onórei s'ascunde de multe ori înșelăciunea, atunci sub compliment s'ascunde totdeuna tăcerea intereselor. La întrebarea: ce e complimentul? lăsăm să răspundă satiricul german Rabener.

»Complimentul — ăice el — aparține între lucrurile, cari nu înșamnă nimic. A face cuiva un compliment, este a-ți indoi spinarea după anumită lege în anghiuiri variante dela 20—120 de grade: bene notandum însă: această mișcare se face fără de voie și fără d'a te gândi ce faci. Un contracompliment este așá-dară o »oficioasă asigurare« a celui ce-l face, cumcă și el știe a-și încovoia spinarea fără d'a se gândi la aceea — tocmai ca cel dintăi.

După gradul de încovoicare a spinării se p'óte deduce câtă onóre se compete acelorá, cari se'ntálnesc. Acesta este unicul folos al complimentelor.

Un cocoș țară de bas, și un curțisan

și 'ntept, pe cât yré; el face complimentele cele mai adânci (de stă să-și rumpă spinarea); de óre-ce el este cel mai mic între concetățenii sei.

Un proprietar mare, pe care l'ădeu numai pentru aceea l'a creat, ca să mance și să bé mereu, acela se 'ndestuleșce a murmurá numai din buze când se'ntálnesc cu cineva, — complimente nu face. »Fără de complimente, domnul meu, fără de ori-ce complimente — noi sântem dejá buni amici!« Când aud atari vorbe, eu nu le pot altmintrelea traduce, de cât cu: »Eu te-aș ține de cel mai prost om de pe lume, d'ecă d'ta a-i crede, că noi într'adevăr sântem așá buni amici, încât să nu fie lipsă d'a-mi face un legion de complimente.« — »Al d'tale devotat serv!« — »Cel mai umilit serv!« — »Me 'ncred grației d'tale, ca cel mai supus serv!« Tôte acestea sânt complimente și între ómenii, cari după metoda lumii de astăzi — se numesc galanți, valoréză atata, cât: Nimică.

Când ómenii galanți pun atari vorbe prin epistolele lor, se cugetá așá de puțin la ele, ca și croitorul meu la vorbele: Laus Deo!

Până aici numitul satiric!

Dar să mai esplicăm lucrul! Complimentul este interesul ascuns sub toga onórei. Fii sigur, că totdeuna numai acela se complimenteaza mare, și se îndestuleșce pururea a face cerenii cu totul și ne'ndestuleșce-și încă voie sp'area toalelor sale, și cu acela, care a lipsit de creștinătate și de știință.

Și într'adevăr omul se p'óte convinge despre asta, d'ecă își va acuna ochii — măcar pe furis — la un aspirant de ceva oficiu, cum salută pe șeful s'eu? O, Dómne! Într'adevăr vei gândi, că spatele bietului om sânt în șurube, căci se 'ncovoie cu atata grație și cu atata meștesug, încât te cuprinde mirarea. Te miri, că nu se speteșce! D'ecă șeful se ar'etá grațios, atunci complimentele se poteneză, ér 'supunerea aspirantului se r'edică la cub.

Iuliu B. Salauțian.

Doine și hore populare.

— Din giurul Năséudului. —

XVII.
M'a făcut mama ficior,
Să fiu tatii d'ajutor;
Când a fost l'ajutorie,
M'a dus n'émțu 'n cătănie;
Când am fost tatii mai drag,
M'a băgat n'émțu'n șireag,
În șireagul din'ainte,
Unde focul se aprinde,
Unde nu-i spicuț de grâu,
Fără sânge până 'n brâu,
Unde nu-i spicuț de ierbă,
Fără sânge până 'n barbă.

XVIII.
Pășerucă din oblon,
Scolă pe badea din somn,
C'a venit o comișie,
Tocmai dela 'mpărăție:
Om frumos să nu mai fie,
Vite grase să nu f'ie;
Vita grasă se deóche,
Om frumos cade 'n păcate,
Vita grasă se și fură,
Om frumos cade la ură.

de

Iuliu Bugnariu.

Cerem școlă pentru fete !

Sibiu 7 februarie n.

Orașul nostru se pretinde a fi normativ în ceea ce privește viața socială românească. O fi sêu nu? acesta e întrebarea ce trebuie să ni-o punem noi femeile din locul unde ne credem a fi puse ca să impunem cultura și să dăm direcțiune mișcării femeii române. — ajunge să șcim că firea orașului nostru ne ajută ca să fim.

Nu cred să fie careva dintre sibiienele noastre, care s'ar împotrivi acestui rol, de și puțin vom fi creștând în el și mai ales fiind că firea reuțăciôsă a Românului e ca să nu prè lase altuia întèietatea. Nu e mirare dar decă s'a incubat acêstă înclinare și în surorile noastre de prin alte orașe și sate, cari se întrebă decă avem dreptul ca nația să sacrifice bani pentru a ne pune în plăcuta poziție de a ne mândri, că avem meritul de a le crește fetițele în fel mai nalt. Nu-i vorbă, o fi sêu nu reuțate din partea surorilor din provincie, reuțate sêu închipuirea, jalușia lor pentru mărire, ne-a pus și pe noi în fatala necesitate de a ne întrebă, ori de merităm vestea ce ni se pòrtă?

O să spunem, ce dic unele despre noi. Eră la adunarea generală a Asociațiunii Transilvane ținută în Brașov și aveam încă de mult rolul de a ne porni pe o universitate română de femei. Aidè după bărbați! De ce să nu începem noi cu emanciparea femeii, Sasul e prè prost pentru așa ceva?! Aveam deja o școlă română de fetițe, dar ne trebuia și noue să ne facem un *univ.* Am pus un câțiva bărbați să ne facă treba acêstă, căci voiam să figurăm cu ori-ce preț. S'a decis dar înființarea școlii de fete române din Sibiu. Să ai flămândeșii *univ.* prin Viena, Budapesta, Cluj etc. căci capitalul Asociațiunii ne trebuie femeilor din Sibiu pentru a începe creșterea femeii. Pentru cine? Acêsta se va rezolvă atunci când tinerii vor simți lipsa de economie bune. Vorba e ca să ne creștem fetițele noastre dea droia. De creștere treptată, amêsurat culturai noastre, nu pòte să fie vorbă. Se simția lipsa acestei școle.

O droia de tineri plimbă pe stradele Sibiului cu străine, căci, precum spun, strănele șciu să povestescă, sînt modeste, dar pelângă o bogăție de spirit de gospodine, ele mai au și spirit, ba e spune că au și carte. Apoi mulțumim frumos pentru ambițiunea tinerilor noștri, decă ei cêrcă societatea străinelor, pentru-că acestea ar fi pòte filosofe. N'al spirit tinerii noștri: unde află ei scumpete de toaletă ca la noi, bogăție de modă cum nici reginele nu obienuiesc pela balurile malte aristocratice și unde găses ei tăcerea filosofică e noastră? Ori că cer ca să le dăm noi fetițelor noastre educațiunea de carte? Acêsta e treba școlei.

Sînt cam nedrepti și bărbații noștri: iți cer spiritul femeii germane, iți cer să te lapeți de reserva de a domină societatea prin o superiòră tăcere și să-i îndestulești spiritul cu cultură reală. — dar ei combat apoi sub titlul risipei școlă, în care ai puté să te mântuiești de imputările negalante că femeia română nu ecuivaléză nici cu burgeza germană. Ba se mai zădărnicește tendența de a ne crește și noi femei și prin notițe de diare în care se estrag cu reuțate pasage din statutele reuniunii femeilor române din Sibiu. Să ni se dee puțința de a ne cualifică și noi și atunci bărbații și tinerii noștri nu vor mai cêrcă a se distrage cu femei de alte neamuri sub titlul »sînt mai cu spirit«.

Nu vor fi nici bărbații noștri așa »cu spirit« precum se pretind. Mai presus de tôte trebuie să recunoșcă, că dela femeia germană înveță și ei a trage granițe între ceea ce e permisibil și decă femeia germană se pòte aprecia ca liberă în societate, apoi ea șcie să impună prin spiritul ei spirit de »ordine« în conversațiune. Decă bărbații noștri cer ca să alle în noi aceea ce pretind a află în femeia germană, atunci nu le rămâne decăt să ne dee puțința de a ne puté însuși acest spirit atrăgător.

Mai restă a ne plânge și asupra lipsei de atențiune ce se observă în conduita bărbaților tineri și bêtărni față cu consolidarea societății noastre. Cercat-au ore bărbații noștri a ridică spiritul societății noastre? Ei ne cer să producem impresiune, tot ei negleg apoi societatea românească, sêu cel puțin se impresioneză pentru moment, pentru-ca mai târziu să se sparie de scumpetea toaletelor noastre, de lipsa unei distrageri mai neforțate. Dee-ne școlă și prin acêsta ne vor da puțința de a ne desbrăcă de aerul străin, de lux. Cerem școlă pentru-ca să dobândim comòra sulletescă ce ni se cere !

* *

Scrisòre făr de respuns.

(Nunțile, Adelina Patti, Studentul, Mascarade, Mascotta, biserica Domniței-Balașa, balul societății, Arpaia, Atheneul Român, conferințele dlui Maiorescu, și scrierile săptămânale, timpul.)

Suresci 7 febr. n.

Sîntem și noi burtăci ca și ceilalți cinstiți pravoslavnici în *univ.* carnevalului. Nunțile urmeză ca omeni la *univ.* după alta, ba te pomenesci câte cu de *univ.* odată la o biserică. Și asta e mare vorbă *univ.* ucurești numărul bisericelor apròpe de *univ.*

Dar fiind-că *univ.* nu m'a invitat *univ.* o nunță, nici nu *univ.* de aste, voi vorbi cu *univ.* ocaziune *univ.* tocuri publice, unde or și ce om pòte intră, decă nu-i este lată punga: despre teatru, baluri și Atheneu.

Precum șciți și dvòstree, ceia cari sînteți de parte de capitala României, cari nu puteți bé în tôte dîlele »apa dulce« a Dimboviței, adusă pela case de nobilii sacagii, — filomela teatrelor, Adelina Patti — ne-a părăsit și acum în adevèr sună a gol prin teatrul nostru național.

A stat puțin pe aici A. Patti, dar noue Românilor ne-a fost și atâta destul. În fine pe Patti o vi-*univ.* întregă de ai ascultă-o, tot mai mult și-ar plăcè... Este atâta farmec în cântarea acestei femei, încât când o ascuți, și se pare că ești pe o altă lume, și se pare că cântă un cor ângereșc, și nu e nici ea altceva decăt om care s'a născut, trăeșce și va muri ca și ceilalți omeni... Om cât de rece ai fi inse, când o auți cântând, te însufletești, iți vine a crede, că esistă ângeri și făr de aripi, ângeri ce umblă pe pământ; om cât de mizantrop ai fi, când o auți pe acêsta ființă marêță cântând, trebuie să recunoști, că totuși a dat Ddeu multă fericire omenilor, inzestrând pe unii cu așa calități, de care sute și mii pot să se bucure vedènd și aușind produțiunile acelor daruri ddeșei!

Eră așa imbulzélă pe la teatru atunci, de și prețurile erau grozav de aredicate, — încât să te miri că nu s'au întemplat nici o nenorocire.

S'a dus Patti, a căzut par că și teatrul. Actorii și actrițele par că se tem a călca în urma Reginei care entusiasma o câteva dile publicul!... Pela »cassă« nu mai trebuie să aștepti o jumătate de di după un pietec de bilet, și încă și atunci să-ți dică casierul că: nu se află, s'au vèndut tôte în sèptemâna trecută!

petrecură până în zori de zi. Până la 12 ore fu înbuldela asă de mare, încât nici nu eră cu puțință ca să fie vorbă de joc, abia la o oră devini situațiunea mai umană și valsul legitim vienes începū.

Förte pomposă are să fie și serbătorea costumată a artiștilor în salele edificiului artistic. Costumele pentru acēsta serbare vor fi în stil vechiu niederlandian. őr decorățiunile sūnt esecutate de cei dintēiu pictori de aici. — Serbarea va fi una dintre cele mai elegante și luxuriōse a sezonului.

* * *

Prima represintățiune a operei »Der Trompeter von Säkkingen«, libretul de Rudolf Bunge, musica de Victor Nester, avū aici în zilele trecute un succes mare. Decorățiunea operei förte bogată, mai ales castelul din Heidelberg la lună, în epilog, e förte frumos; în general producățiunea fu briliantă. Domnișōra Klein jocă pe Maria, amanta trompetistului, sopranul ei frumos, intonarea cea chiară, producățiunea cu gust i stōrseră aplause meritate. Dra Klein avū o seră strălucită. Rolul trompetistului fu ținut de cătră domnul Reichmann, un adevērat studinte german, eseculent la beutură, în duel și periculos pentru femei. Vocca sa frumoșă sonoră, producățiunea sa cea eminentă facū pe public să-l aplauzeze și cheme de mai multe ori; cel mai mare triumf însē și-l căștigă la finea actului al II-lea, cu esecutarea cāntului de adio, acārui text de Victor Scheffel e deja cunoscut și aprōpe asă dicēnd poparar. Dōmna Papier ca veduvă, precum și domni Reichenberg și Horvitz, āncă își cāntarā rolele tare bine. Baletul din actul al doilea »serbare de mai« fu splendid; domnișōrele Pagliero, Abel, Alesch și Hauffe făcură efect mare cu jocul și mimica lor.

Partea musicală a operei e förte neînsemnată: cānturi studenteșci, multă sentimentalitate, vioșie în stilul lui Abt și Gumbert — etă totul. Cu tōte acestea inse »Der Trompeter von Säkkingen« este și va remānē succesul cel mai mare al sezonului.

— În jumētatea a doua a lui Ianuaru domnișōra Bianca Bianchi debută jocānd primadată rolul Margaretei în »Faust«. Artista seceră o mulțime de aplause. Zilele acestea va cāntă pe Lady Harriet în »Martha« őr tenoristul Emil Götze din Colonia partia lui Lionel tot în acēsta piesă.

Prima redută la operă va fi în 7. I. v. őr adoua și ultima în 9 Aprile.

* * *

Burgteatrul aduse ca novitate la finea lunei trecute piesa lui Dumas »Denise« cu domnișōra Vessely în rola principală. Piesa fu esecutată și studiată förte bine, rolele deteră actorilor ocaziune de a-și deșvoltă tonul de salon în tōtă privință; cu deosebire domnișōra Vessely jocă în scena unde enarēză despre mōrtea copilului, cu maestrie și într'un mod mișcātor.

La represintățiunea primă asistă și Majestatea Sa împēratul, principele de coronă Rudolf cu soția sa, archiducii Carol Ludvig, Wilhelm și Ludvig Victor.

Tot în acēsta lună vin ca novități piesele »Die Rose vom Schlachtfelde« de Schlesinger și »Ein Tropfen Gift« de Blumenthal, probele deja au început.

Domnișōra Bărescu căpetānd concediu pe trei luni, a plecat la Cannes în Franca sudicā.

Pe scena teatrului »An der Wien« se jocă drept novitate piesa »Die Novize« de Zel-Rab, dupāce »Zigeuner baronul« a stat aprōpe trei luni pe repertoar; őră în Carltheater »Das lachende Wien«, »Die Frau Rāthin« precum și »Don Caesar«.

Valeriu Rusu.

B o n b o n e.

Di R. cătră un fumător pasionat de tutun:

— Cam cāt tutun fumezi pe zi?

— De vr'un franc aprōpe.

— Etă bani perduți! Dēcă erai să aduni tōți banii, cari i-ai cheltuit până astăzi pe tutun, puteai să-ți zidești o casă mare.

— Tu fumezi?

— Nu.

— Unde ți-i dar casa ce-ai zidit? . . .

Un matematic, fiind cu totul cufundat în calcule, aude un sgomot.

— Ce vrei, dise el, vedēndu-și copilul.

— Tată dragă, am venit să-ți dic bună sēra.

— N'am timp acum; imi vei dice māne diminēta!

Un romanțier pretinde că nu trebuie să impru-muți nici odată parole unui om care face pe filantropul, nici să incredințezi o jună fată femeilor cari seriu diare pentru educațiunea domnișōreleor.

Note ditr'un album:

»A vorbi mult și bine, este a fi de spirit; — a vorbi mult și rău, este a fi un nāuc; — puțin și bine este a fi înțelept; puțin și rău, este a fi un prost.«

Doftorul minunilor.

— Veți ilustrațiunea de pe pagina 53. —

Italia, patria sentimentelor invăpăiate, patria iubirii, cuibul aventurilor, este și locul unde se petrece scena represintată prin ilustrațiunea din numeralul acesta.

Cum doftor nu este nici acolo pretotindene, vine un doftor călētor, care umblă din sat în sat și vindecă tot felul de bōle.

Ōmenii alērgă la el și el le imparte tuturora doftoria. Fiecare crede, că s'a vindecă, pentru că doftorul a mai videcat o mulțime de ōmeni, e un adevērat făcător de minuni.

Nu-i vorbă. Șcie el multe, că-i burduf de carte! Dar vindecă-va bōla nevestei acele, sēu dorul fetișcanei de colo?!

I. H.

Literatură și arte.

Sciri literare. Di A. D. Xenopol, a cārui scriere »Teoria lui Roesler« a fost criticată de cătră dl Paul Hunfalvy, va responde în colōnele »Voinței Naționale« la acēsta critică. — Di Edgard de Herz în București a obținut medalia »Bene-Merenti« cl. I, pentru traducerea în limba germană și 'n versuri a dramei »Fântāna Blandusiei« de dl V. Alecsandri.

Di G. G. Meitani, distinsul comentator al dreptului constituțional român, a scos la lumină a decea fasciculă din meritoria lucrare ce a întreprins să facă. Cu acēsta lucrare dl Meitani a ajuns cu comentariul până la art. 100 din Constituțiune. I mai remān āncă 33 articole de comentat din pactul fundamental al Romāniei. În fascicula X dl Meitani tratēză în specie importanta cestiune a responsabilității miniștrilor. D-sa face un studiu profund asupra materiei. őr pune mai întēiu cele ce ne invēță istoria națională în acēstă privință, apoi arată tōte țērile unde esistă legea responderii miniștrilor, și servindu-se cu luminele marilor publiciști ca Rossi, Benjamin Constant, Robert Mohl, Kerchove, Hello, etc., pune materia în complectă lumină. Pretutindeni stilul autorului este clar, atră-

*

gător și plin de erudițiune. Aceste calități ale scriitorului au făcut pe dl Thonissen, marele comentator al Constituțiunii Belgiei, care actualmente este ministrul de interne și instrucțiune publică în regatul Belgiei, să adreseze cele mai măgulitoare și meritate elogii dlui G. Meitani, comentatorul Constituțiunii române.

✕ **Novela de Carmen Sylva.** Librăria Hachette a pus, dice »Epoca«, în vânzare la Paris un volum de novele, de Carmen Sylva, traduse din limba germană de dl Felix Salle.

✕ **Un tablou național.** Pictorul român dl M. Stefănescu, care petrece la Roma, lucrăză acolo de doi ani la un mare tablou național, care reprezintă România când se întorce dela rebel triumfătoare: ér puterile garante o recunosc regat independent. Tabloul, scrie corespundintele »Românului«, este compus cum urmază: România (supt forma unei femei) distruge într'un ghimpat stindardul Turciei, pe care pășește cu dispreț, plină de mândrie, ér cu mâna stângă înfige în pământ stindardul României, dându-și a înțelege că prin acela a biruit. Pământul pe care pășește este plin de bombe, de flori de primăveră și fluturi în partea stindardului român, supt care un brotăcel anunță timpul frumos; ér în partea stindardului turc, terenul devine din ce în ce mai nisipos și este plin de scarafagi (gândaci negri) etc. etc., supt stindard se ascunde o brăscă rîioasă. La spatele femeii este o barcă ancorată cu care a trecut Dunărea. Pe malul Dunării despre Turcia, se vede un oraș în flacări a căror case și giamii sînt ruinate de bombele armatei învingătoare. Pe cer se vede un curcubeu care anunță încetarea ostilităților, ér printre curcubeu și d'asupra curcubeului înainteză o aquilă, care vine să depue pe capul României 6 corône de stejar și lauri fiecare cu culorile lor naționale. Acestea reprezintă pe marile puteri, însă fiind-că între puterile cari au recunoscut independința și regatul României a fost și Turcia și fiind-că Turcia n'are aquilă, dl Stefănescu o reprezintă asistând și densa supt forma semilunei la spatele aquilei ruse. Efectul în general este feeric. Dl pictor a unit într'un singur tablou idealul și realul. După cum se vede, s'a inspirat mult la școlă lui Rubens și a lui Tenier. Tabloul este mare de 5 metri înălțime.

✕ **Concurs pentru o carte de lectură.** Simțindu-se lipsa unei cărți de lectură pentru școlile primare române de peste Balcani, societatea »Lumina« din București, pentru cultura Românilor din peninsula balcanică, deschide concurs pentru cea mai bună carte în dialectul român de acolo, care se va imprima cu spesele ei, în condițiile următoare: 1. Cartea să cuprindă ca vr'o sută șese-deci pagini, litera cicero, formatul obișnuit; 2. Alegerea și rânduiala bucăților să însușească cerințele pedagogice, alcătuiind o mică enciclopedie, din care să nu lipsescă și bucăți din istoria Romanilor până la venirea Turcilor în Europa; 3. Cartea, care va purta numele autorului, va fi proprietatea societății, liber fiind și autorul a o tipări în ori-câte ediții va voi. 4. Recompensa autorului este un obiect de artă; 5. Manuscriptele se vor trimite comitetului (Bulevardul Elisaveta Dômnă, București) cel mult până la 1 Maiu, anul acesta; 6. Comitetul este gata a da lămuriri măi întinse, ori-cui i-ar cere. President, Gr. H. Grădăraș. Secretar, Lăzărescu Lecante.

✕ **Cel mai nou dictionar de buzunar** pentru tălmăcirea cuvintelor radicali și a dicierilor străine din limba română, de Adolphe Steinberg, va eși la București la 13 februarie. Prețul 2 lei. Trimițându-se costul în mărci postale, se va primi imediat cartea, franco și recomandată. În interesul esactei efectuări a comandelor, sub-semnatul rógă a se francă și recomanda scrisorile ce-i se vor adresă în acest scop. Adolphe Steinberg, Calea Văcărești, 53.

Teatru și muzică.

Șoiri teatrale și musicale. Dl V. Alecsandri, scrie »Românul«, se dice că părăsind diplomația, va luă în mâinile sale sarcina de director al teatrului național din București. Dăcă șcirea acêsta se va adeveri, »Familia« va vedé realizându-se o vechiă dorință a sa; căci fôia noastră a propus acêsta înainte cu vr'o doue luni, pe când încă nici nu visam de dimisiunea dlui Alecsandri. O salutăm dară cu bucurie și dorim să se realizeze. — *Violinistul Micher* a dat în săptămăna trecută un concert la Iași, bine reușit. — *Dra Valeria Micle*, noua cântăreță a teatrului național din București, care a debutat de curënd în »Fra Diavolo«, posedă — după cum ne spune criticul »Românului« — calități ce promet, o voce dulce și o urmă de vocalizațiune.

✕ **Teatrul național din București**, după cum ne spune »Epoca«, face progrese. Că producțiuni literare, continuă acel diar, vom avé peste curënd pe scenă unde trebue să se desvôlte gustul literaturii: 1. o reprezentație cu oboia și toba dată de »estudiantina«; 2. o reprezentațiune de scamatorie dată de dl Martini. Din parte-ne adaugăm, că atât »estudiantina«, cât și dl Martini, s'au produs și în Oradea-mare, dar nu în teatru, căci nu li se dă loc nici măcar într'un teatru provincial, ci într'unul din otelurile d'aici. Dar la București se judecă altfel prestigiul unui teatru »național«. Tot »Epoca« ne spune, că dl Manolescu, singurul artist dramatic ce are scena bucureșcănă, a declarat că are de gând să-și dea dimisia. De se va adeveri, atunci teatrul se și pôte închide! Dureros, că cei ce conduc acel teatru, nu véd prepaștiia spre care înainteză! Scena noastră, scrie tot »Epoca«, s'a transformat în café-chantant. În antreu sînt espuse portreturile trupei de estudiantini spanioli, ca pela »Folies bergères« din Paris. *Fîind în timpul carnavalului*, și distracțiunile lipsind, astfel de farse pot să fie permise, dar nu pe o scenă subvenționată de guvern. Luni o să vedem o bandă de lăutari spanioli, și duminica viitoare o menagerie. Dilele trecute s'a jucat opereta »Mascotta«, drama dlui Urechia »Marțial«, opera »Fra Diavolo« pentru prim-ôră pentru debutul drci Veronica Micle, șiua următoare aceeaș operă; apoi comedia »Uite popa nu e popă«, canțoneta »Paraponisitul« și producțiunea »Estudiantinei«, opereta »Choufleury.« Teatru național!

„**Marțial**“, noua piesă a dlui V. A. Urechia, s'a jucat pân'acuna de trei ori pe scena teatrului Național din București. Din punctul de vedere teatral »Marțial«, scrie »Voința Națională«, are doue mari calități: mersul acțiunii este firesc și fără sforțare și caracterele sînt bine desvôlțate și măntinute până la desnodământ, dar, cu tôte aceste lipsește acel interes dramatic ce se lęgă de pasiunile omenesçi asupra căror dramaturgul se razemă mai totdeauna pentru a emoționa și a face acțiunea sa atragătoare. »Marțial« este o operă mai aleliterară, ce conține frumuseți de amănunte în partea dramatică și frumuseți de un ordin superior în partea belestristică. Dl Urechia, pe cât ni se pare, n'a voit să facă o dramă, încă, mai puțin o tragedie, ci o comedie în care pasiunile mari n'au nici timp nici loc pentru a se desvôlta pe larg. Autorul a voit să ne descrie un episod liric din viața lui Marțial. Acest episod l'a împodobit cât a putut cu observații și întemeieri glumețe, l'a desvôlțat într'un dialog bine condus și neobositor și pe ici colo a alunecat chin în emfază ce șede bine formeî poetice; dar nu emoționează pe auditor. Pôte că acêsta nici n'a fost scopul seu, destul că a știut să placă. Cei cari mergënd să vedă piesa, își pregătiseră batistele, s'au întors cu dênsele uscate, dar au audît versuri frumoșe, idon și simțiminte nobile, o limbă curată; în fine au înțiat

ceva, au gustat o plăcere estetică, ér nu schimonosiri și glume equivoce seu necuviincioase ca d'ale »Girofle-Girofla« seu d'ale »Mascotei.« Piese ca »Marțial« nu pot decât ridică nivelul din nenorocire foarte scăzut pe care a ajuns teatrul național. Sânt unele versuri cam sfortate, unele espresioni cam triviale, mai ales în comparație cu tonul înalt ce domneșce în general în piesă, unele areteologismuri româno-slave cari sânt în contrast cu unele latinismuri; dar aceste defecte de amănunte nu sânt destul de însemnate pentru a micșorâ meritul neindoios al operei întregi. Actul al III-lea este de o frumusețe rară. Monologul lui Marțial va rămâne un juvaer al literaturii noastre. În toate actele găsești părți frumoșe.

„Fântâna Blandusiei“ în Iași. »Liberalul« publică următoarea dare de semă asupra reprezentațiunii teatrale dată în Iași în beneficiul d-nei Aristița Manolescu: Comedia d-lui V. Alecsandri, de și nu conține multă mișcare dramatică, va rămâne totuși d'a pururea pe scena română prin câte-va scene interesante ce le înfățișează în țesătura ei și prin farmecul neasemenat al unor versuri ce curg ca un izvor neseecat din bogata fântână a limbei româneșci. Simțimintele apoi pe cari se întemeiează intriga sânt din cele mai delicate, acele nuanțe fine ce pot avé efect numai asupra sufletelor mari și nobile. Bêtrânul Horațiu, care simte încă odată născându-se în peptul seu furtuna cumplită a iubirii, cu tot acel farmec pe care o asemenea simțire îl încercă în sufletul unui poet: Geta, care scăpată de rușine și infamie, prin Horațiu, nu pôte totuși răspunde la iubirea poetului, căci însăși inima ei e prinsă de tovarășul sclaviei sale, Galus; frăgețimea și adanca simțire ce trebuia să lege pe frumoșă fiică a Dacilor cu coboritorul Comaților Galii, ambiu odrasle a unor popóre iubitoare de libertate, aruncate acum în deșădătoreă robie, — toate aceste, și jocul cel fin de pasiuni ce se nașce din atingerea acestor simțiri delicate cu patimile bestiale de unii Scaur seu Postumus, dau intrigei piesei — de alt-fel slabă — un farmec deosebit. Dna Aristița Manolescu jucă rolul Getei cu perfecțiunea aceea pe care ne-am deprins a o vedé în eminenta noastră artistă. Reprezentațiunea fiind dată în beneficiul d-nei Manolescu, afluența publicului fu foarte mare. Cu câte-va zile înainte de reprezentație nu se mai găsiu bilete — și în sêra spectacolului ajunsese a fi speculate, lucru cam neobișnuit la teatrul nostru. Se dete artistei un frumos buchet, o pernă cusută cu flori și o mare corônă de flori, rechemând-o de mai multe ori prin șgomotose aplause. Publicul din Iași a dovedit, că atunci când i se dă ceva bun, chiar și în româneșce, nu lasă teatrul în părăsire.

Reuniunea română de cântări din Sibiu va da luminecă la 14. I. c. concert în sala »Musikverein«, cu următoarea programă: 1. »Două cântece« pentru cor miest de G. Dima: a) »Remăi sănătoșă«; b. »Fântână cu trei izvóre.« 2. »Două cântece« pentru o voce de bas cu acomp. de piano de F. Schubert: a) »Cruciata«; b) »Môrtea și fata« 3. »Trei terțete« pentru voci femeșci cu acomp. de piano de F. Hiller: a) »Nôptea«; b. »Zefir ce cu a ta suflare«; c) »Ah, câte flori«. 4. »Trei cântece« pentru o voce de alt cu acomp. de piano: a) »Tu ești ca și o flóre«; b) »Flôrea lotos«, de R. Schumann, c) »Nu secăți lacrimi«, de L. de Beethoven. 5. »Nôptea vrăjită« (Die 1. Walpurgisnacht), baladă pentru soli, cor și acomp. de piano, de G. Mendelssohn-Bartholdy. Despre succés ne va raportă corespundentele nostru în nr. viitor.

Concert cu bal în Ciacova. Reuniunea română de cântări din Ciacova a arangiat la 11 februarie st. n. un concert, sub conducerea învățatorului Nicolae Mircea. Concertul fu urmat de bal. Vinitul curat s'a

destinat fondului Reuniunii. Programa concertului a fost următoarea: »Cântec Sicilian«, cor bărbătesc de C. Porumbescu; »La o viorică«, cuartet de Tudor de Flondor; »Prinsonerul român«, poesie de Iosif Vulcan, declamată de coristul Ion Uzon; »Ursita mea«, cor bărbătesc; »Dor din depărtare«, cuartet solo de J. Vorobchieviciu, executat de corul vocal; Unirea principatelor,« cuartet.

În Brașovul-vechiu se ținū sâmbătă în 13 febr. o petrecere cu dans, precedată de un concert cu această programă: 1. »Deștêptă-te române«, cor de bărbați, duet. 2. »Mare lucru e școlă«, joș de scenă cu declamațiuni și cântece: a) »Sila«, poesie de C. Boliac, declamată de d-șora M. Jugănar. b) »Peneș Curcanul«, poesie de V. Alecsandri, declamată de elevul G. Popoviciu. c) »Hora fetelor«, compozițiune de Flechtenmacher, executată de elevele școliei de repetițiune. d) »Pe câmpia Turdei«, cor mixt. e) »Rugăciunea Românului«, cor mixt. 3. Călușarul și Bătuta.

Corul vocal român din Biserica-Albă la 24 ianuarie n. ș-a ținut adunarea generală. Acest cor s'a înființat încă la 1874, la stăruința dlui Constantin Paleu și al repausatului Vasilie Radulovici, carele a fost și primul președinte al corului, a cărui statute fure întărite la 1879. Acuma biroul s'a compus astfel: președinte I. M. Roșiu avocat, notar Constantin Paleu, cassar D. Bălănescu, arhivar S. Rașiovan; membrii: A. Novac, A. Boboroni, I. Nita și C. Novacescu; ér în directoriu: Tr. Popescu, E. Turcônia, P. Mitter și I. Eremiciu, toți cu unanimitate. S'a decis facerea unui stég al reuniunii; spre acest scop zelusul președinte a promis din partea sa 100 fl.

Teatru la Seliște. Corpul învățătoreșce dela școlă capitală din Seliște lângă Sibiu a dat joi în 11 febr. n. o reprezentațiune teatrală, urmată de dans. S'au jucat piesele: »Cărlanii« vodevil de C. Negruzzi și »Arvinte și Pepelea« comedie într'un act de V. Alecsandri. A cooperat și tinerul cântător dl Isaiia Popa. Vinitul a fost destinat pentru biblioteca școliei.

În Țintari, comună lângă Făgăraș, s'a dat în 19 ianuarie n. o petrecere cu următoarea programă: 1) »Deștêptă-te Române«, cor de bărbați; 2) actul 1 din piesa »Iorgu dela Sadagura« de V. Alecsandri, în care rolul principal »Pitarul Demian« a fost ținut cu succés de dl învățator Petru Danciu, »Slugierul Gîngu« de dl I. Focșineanu, »Cocóna Gahița« de dl inv. I. Gavrilescu, »Iorgu« de dl inv. Jacob Zorca, »Iftimie« servitor de notar de dl S. T. Ianculescu, »prietinii« de doi studenți din Brașov. 3) »Hora Severinului« cântată și jucată de d-nii diletanți. Apoi urmă danțul care ținū până dimineța.

Un frumos concert la Ploesci. S'a dat în sêptemâna trecută în sala »Noului teatru«. Serata s'a deschis cu marșul lui Horia, executat de orchestra comunală. Apoi încep concertul prin corul de peste 100 persoane: fete, eleve ale școliei secundare îmbrăcate în costume naționale, elevii școliei normale (ambele școli întretinute din veniturile ce dau aceste reprezentațiuni) și membri corului ceremonial din localitate, d-nii T. G. Georgescu, Dem. Grigorescu, C. Verđian și Al. Mihăilescu. Bucățile corale ce s'au executat cu această ocașiune au fost: Corul din »Creațiune« și corul țăranilor din »Primăvera« de Haydn. Ambele coruri, serie »Doina« de unde scotem aceste notițe, au fost conduse de dl Verđian și executate cu multă espresione și acurateță, ast-fel că a produs un adevărat entusiasim în tot auditorul. Au mai dat concursul d-ra Paraschiva Georgescu, care a cântat o romanță cu mult simț, și dl Eberth, care a cules multe aplause prin fermecătorele sanete scôșe pe ceteră. Succesul cel mai mare l'a avut inse tinerul cântăreț al Ploescilor, dl Teodor Georgescu, care, cu o voce de

bariton bine timbrată și cu un simț musical foarte dezvoltat, a electrizat publicul, care ca printr'un farmec a izbucnit într'un aplaus frenetic. Vocea tinerului Georgescu este de mare consistență și printr'un bun studiu ar pute deveni un cântăreț de mare valoare; decă ar fi în București, am așteptă în scurt timp rezultate admirabile și ne-am pute feliicită că avem în mijlocul nostru un cântăreț de un talent așa de mare. La acest concert dl Georgescu a cântat aria baritonului din Lucia cu text românesc și »dorul instrăinatului« de Flechtenmacher. Ambele au fost frenetic aplaudate. Elevele scôlei secundare au jucat piesele »Rochia perdută« și »Hainele fac pe călugăr.« Rolurile au fost bine interpretate, elevele devenise în acele momente artiste. Publicul la-a arătat simpatia prin unanime incurajări.

C e e n o u ?

Soiri personale. Dl *Dionisiu Șulutușu*, jude de tribunal în pensiune la Turda, a fost decorat cu crucea de cavaler al ordinului Fracisc Iosif. — Dna *Olga Secara-Talbury* a trecut cu mare succes primul examen de doctorat în medicină, înaintea facultății de medicină din București.

Hymen. Dl *Gavril Man* avocat în Bistrița s'a logodit cu dra *Justina Roman*, fiica repausatului Visarion Roman. — Dl *Vasile Mihail Lazar* inginer în România s'a încredințat cu dra *Elena G. Perșinar*, fiica dlui paroc *G. Perșinar* în Brașov. — Dl *Dimitrie Nistor*, teolog absolut al diecesei oradanc, la 8 l. e. ș-a serbat cununia cu dra *Elena Leucuța* în Oradea-mare. — Dl *Juliu Daviu*, candidat de preot în Rehitova, s'a logodit cu dra *Maria Nemes* în Hațeg. — Dl *Ioan Pop*, comerciant în Mediaș și-a încredințat în 7 a l. e. de soție pe dra *Ana Almasan*. — Dl *Nicolau Florea*, cleric absolut al archidiecesei Sibiiu își va serba cununia duminică în 3/15 februarie cu dșora *Maria Pop* din București.

Balul „Junimei“ în Cernăuți, după cum ni se scrie, a fost bine cercetat. Trei părți din ôșpeți a fost de pela țără și numai a patra din Cernăuți. Mai multe dame se presintară în costum național și anume dna *Volcinschi* consôrta președintelui comitetului arangiator, dna și dra *Flondor*, dra *Ianos* și altele. Asemene foarte frumoșe toalete de bal purtară dômnele *Grigorcea*, br. *Stircea*, *Zalozielichi*, *Bumbac*, *Tabora* și domnișorele *Eugenia Tomiuc*, *Victoria* și *Elena Renciu*, *Hirseni*, *Maksimovici*, *Turculeț*, *E. Diaconovici* (din România). Jocurile au fost următore: înainte de paușă: »Hora Armoniei« de cavaler de *Buchenthal* ar. p. or. de *O. Vanisek*, vals, polca franceză, quadrile, vals »Valurile Dunărei« de *Ivanovici*, arangiat p. orchestru de *O. Vanisek*, polca *Mazur*, *Romana*, polca franceză și quadrille: după paușă: »Hora Junimei« quadrille, vals, polca *Mazur*, quadrille, vals și polca vitte. Damele căpătără dela comitet, ca ordine de dans, cârticele foarte frumoșe legate cu catifea, pe care se află un flutur mare. Venitul e considerabil.

Carneval. Reuniunea femeilor române din Sibiiu va ține balul seu la 24 februarie n. în sala otelului »Impăratul roman.« Vinitul curat este destinat în folosul reuniunii. — Damele române din *Mercurea* vor da acolo un bal la 1/13 februarie, precedat de o producțiune literară-musicală; vinitul este destinat pentru școala română din *Mercurea*: presidentă e dna *Agapia Droc*, secretar dl *George Babeș*. — La *Brașov* societatea tinerilor comercianți români va da balul seu es. b. s. la 8/20 februarie, în s.

invetătorese din Săcele lângă Brașov a ținut balul seu joi la 11 februarie în sala »otelului internațional« din *Cernat*: vinitul a fost destinat în folosul bibliotecii școlilor române din Săcele. — La *Orăștie* Societatea de lectură a inteligenței române din Orăștie și giur va da la 20 febr. n. un bal, în folosul bibliotecii sale care se va înființă, în sala »otelului contele *Stefan Széchenyi*.« — La *Timișoara* se va arangia la 2 martie st. n. un bal, în favorul școlilor române din suburbiul fabric și în al *Alumneului român* din localitate: damele sânt rugate a participă, încât se pôte, în costum național; președintele comitetului arangiator e dl *Stefan Adam*; balul se va ține în sala mare a otelului »Principele de corônă.« — La *Șeitin*, în comitatul *Cenadului*, plugarii de acolo, sub conducerea judeului comunal *Dimitrie Dragan*, au arangiat la 24 jan. st. n. o petrecere socială românească; vinitul curat a fost destinat pentru cumpărare de îmbrăcăminte pentru copiii săraci.

Necrolog. *Juliana Augur*, soția preotului din *Oenița*, *Simeon Augur*, a încetat din viață la 1830. jan. lăsând în doliu pe neconsolabilul soț și iubiții fiu, *Alesandru* preot în *Teca* cu soția sa *Ana*; *Elena* cu soțul *Ioan Moldovan*, preot în *Ujfalău*; *Emilia* cu soțul *Constantin Costin*, cooperador în *Uj-lac* și minoreni *Ana* și *Aureliu*, student în *Blașiu*. Decedata a fost un model de pietate și o adevărată mamă de familie.

Soiri sourte. *Ateneul din Bêrlud* a început seria conferințelor sale în *Dumineca* trecută și le va continua în *Duminecele* de la 2. 9. 16 *Februarie*, 2 și 16 *Marte*. Vor vorbi d-nii *Stefan Négoe*, dr. *Bercariu*, I. *M. K. Epurănu*, *Stroe Belloescu*, *Gavril Onișor*. — *Gimnasiul român din Brașov* are în anul acesta 245 de școlari. — La *Madrid* consiliul de ministri a hotărât, ca în 1888 să se țină în orașul acela o esposițiune universală. — Doi avocați români ș-au mutat cancelăriile în alt oraș: dl dr. *Coloman Albu* din *Mercurea* la *Sibiiu* și dl dr. *Abșolon Todea* din *Câmpeni* la *Reghinul* sășesc. — *Academia ortodaxă* pentru literatură, retorică și musică bisericească în seminariul archidieceșan din *Cernăuți* a ținut joi la 11 februarie n. ședință solemnă. — La *Sirbu* în comitatul *Arad* plugarii români, la stăruința invetătorilor *Ioan Vancu* și *Ioan Bogdan*, înființară o bancă populară. — *Reuniunea invetătorească* din protopreshiteratul *Agnita* va ține adunarea sa generală în 26 febr. st. n. în *Agnita*.

Călindarul săptămânei.

Țiua sept.	Călindarul vechiu	Călind nou
Dumineca Vameșului și a <i>Faris</i> . Ev. Mat., c. 18, gl. 5. sft. 5.		
Duminecă	2 (+) <i> Intimp. Domnului</i>	14 <i>Valentin</i>
Luni	3 S. și drep. <i>Simeon</i>	15 <i>Faustin</i>
Marti	4 Păr. <i>Isidor</i>	16 <i>Iuliana</i>
Mercuri	5 Mc. <i>Agatia</i>	17 <i>Constanța</i>
Joi	6 Cuv. Păr. <i>Vucol Ep.</i>	18 <i>Flavian</i>
Vineri	7 Păr. <i>Partenie</i>	19 <i>Susana</i>
Sâmbătă	8 M. Mc. <i>Teodor Strat.</i>	20 <i>Elucieric</i>

Strămutându-ne în alta tipografie și din cauza zăpăcii mari nesosindu-ne la timp literele noue comandate din *Viena*, cerem scuzele abonaților noștri pentru întârzierea acestui număr, asigurându-i că începând cu numărul cător joiu noastră va eși brăș regulat la timpul fisat, ca în anii trecuți.